

Handläggare
Hélène Mossberg
Telefon: 08-50833293

Till
Utbildningsnämnden
2023-04-27

Motion om att införa ett digitaliseringsutskott

Svar på remiss från kommunstyrelsen, dnr KS 2022/1352

Förvaltningens förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på motionen och överlämnar den till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Sammanfattning

Utbildningsnämnden har fått motionen om att införa ett digitaliseringsutskott på remiss från kommunstyrelsen. I motionen föreslås bland annat införande av ett digitaliseringsutskott och användning av öppen källkod och öppna API:er.

Utbildningsförvaltningen konstaterar att kommunstyrelsen har gett stadsledningskontoret i uppdrag att genom förvaltning och utveckling säkerställa en ändamålsenlig och kostnadseffektiv stadsgemensam IT-miljö. Utbildningsförvaltningen anser vidare att det finns vissa svårigheter med öppen data och öppna API:er inom utbildningsverksamheten som behöver tas hänsyn till.

Utbildningsförvaltningen föreslår att nämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på motionen och överlämnar den till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Bakgrund/Ärendet

Kommunstyrelsen har remitterat motionen om att införa ett digitaliseringsutskott av Karin Ernlund (C) till utbildningsnämnden för yttrande.

Motionären föreslår följande:

- ett digitaliseringsutskott inrättas under kommunstyrelsen med övergripande ansvar för stadens digitalisering,
- att användning av öppen källkod som huvudregel är ett krav för IT-leverantörer,

- att offentliga data inom staden så långt som möjligt ska vara öppna och gå att nå via öppna API:er,
- att staden vid alla förhandlingar med extern part har som huvudprincip att staden ska ha tillgång till användardata,
- att fokus alltid ska vara på användarna som involveras från start vid utveckling av nya tjänster och verktyg,
- att stadens IT-upphandlingar görs i mindre delar där funktioner byggs efterhand.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för utveckling och samordning.

Ärendet kommer att behandlas i samverkan med de fackliga organisationerna den 18 april 2023. Funktionshinderrådet kommer att få möjlighet att behandla ärendet vid sammanträdet den 19 april 2023.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Utbildningsförvaltningen konstaterar att stadsledningskontoret har i uppdrag att genom förvaltning och utveckling säkerställa en ändamålsenlig och kostnadseffektiv stadsgemensam IT-miljö. I detta uppdrag finns ett nära samarbete med stadens centrala systemägare. Vidare arbetar stadsledningskontoret med att stödja förvaltningar och bolag i deras digitaliseringsarbete genom framtagande av gemensamma arbetssätt, kompetensutveckling och rådgivning.

Utbildningsförvaltningen vill understryka att det behöver fortsatt vara ett stort fokus vid varje upphandling utifrån de olika användargruppernas behov. För utbildningsförvaltningen är det pedagoger, elever, tjänstemän och vårdnadshavare. För dessa användarkategorier handlar digitaliseringen främst om att på ett enkelt sätt kunna utföra sina uppgifter, och det handlar även om förutsägbarhet och trygghet och att de personuppgifter som hanteras i systemstöden inte missbrukas av tredje part.

Utbildningsförvaltningen ser positivt på att kommunstyrelsen har en aktiv roll i att följa upp digitaliseringsarbetet inom staden och kan bidra med löpande analyser.

Utbildningsförvaltningen menar att användningen av öppen källkod är bra i vissa sammanhang men i andra kan den potentiellt vara en säkerhetsrisk. Öppen källkod har fördelen att den delas av många och att många kan upptäcka sårbarheter och tillsammans täppa till dessa. Men öppen källkod är också exponerad på ett helt annat sätt än proprietär kod och även sårbarheterna är öppna och möjliga att utnyttja för obehöriga.

Vid upphandling av systemstöd för tjänstemän, exempelvis kontorsprogram, ekonomisystem, registersystem etc. väger stabilitet, förvaltningsbarhet, förutsägbarhet och säkerhet tyngre än att applikationer/tjänster bygger på öppen källkod. Att i upphandlingar exkludera leverantörer med produkter som inte bygger på öppen källkod skulle kraftigt minska antalet inkomna anbud och därmed riskera resultera i högre kostnader och i vissa fall bristande kvalitet i de produkter och tjänster som erbjuds. Detsamma gäller de leverantörerna som tillhandahåller dessa tjänster och produkter. De behöver stå för stabilitet, förutsägbarhet och säkerhet för drift, förvaltning, support och utveckling av produkterna på ett sätt som uppfyller lagkrav och regelverk.

Lagen om offentlig upphandling (LOU) som alla myndigheter har att förhålla sig till bidrar till att upphandlade leverantörer behöver ha stabilitet i ekonomi och säkerhet och att upphandlade tjänster har en lång livslängd.

Utbildningsförvaltningen anser att det finns svårigheter med öppen data och öppna API:er inom utbildningsverksamheten. Att göra data öppen kräver i många fall långtgående analyser uppdelning av data i "öppen" och "inte öppen". Stora delar av den information som är intressant för "utvecklare" kräver personuppgifter för att vara intressant. En stor del av den data som finns i utbildningsförvaltningens digitala systemstöd är extra skyddsvärd då den rör barn och elever.

Att tillhandahålla öppna API:er kräver därför restriktioner och att dessa övervakas och beivras om de bryts. Att införa teknisk infrastruktur som kan möjliggöra detta på ett säkert sätt samt att både ha verktyg och resurser för att kontinuerligt övervaka nyttjandet skulle vara kostnadsdrivande.

Utbildningsförvaltningen ställer sig bakom principen om tillgång till användardata för att den ska kunna bli offentlig, men är tveksam till om det ska vara en "huvudprincip". Utbildningsförvaltningen erfar att det även på aggregerad nivå krävs noggranna analyser, exempelvis med hänsyn till GDPR och ibland även offentlighets- och sekretesslagen.

Utbildningsförvaltningen instämmer i att användarna ska involveras ifrån start vid utveckling av nya tjänster. Det tillämpas redan idag där användare på utbildningsförvaltningen kan och uppmanas till att delta i framtagandet av krav och behov och därmed påverka funktionalitet och användargränssnitt. Det är viktigt att skilja på olika kategorier av användare. Medborgare är en kategori av användare som ofta söker användarupplevelse och nytänkande i gränssnitt för att bli nöjda. Tjänstemän å andra sidan har behov av ibland ganska strikta gränssnitt som för en van användare kan ge ett bra flyt i arbetet.

För utbildningsförvaltningens kärnverksamheter passar det inte att funktioner byggs efter hand då lösningarna behöver stödja befintliga arbetsprocesser från början. Rättssäkerhet och möjlighet till uppföljning kan då inte säkerställas. De befintliga avtalen ger dock möjlighet att utveckla ny funktionalitet under avtalstiden.

Konsekvenser för barn och barns rättigheter samt jämställdhet

Då ärendet är en remiss från kommunstyrelsen gör förvaltningen ingen egen analys av ärendets konsekvenser för barn och barns rättigheter samt jämställdhet.

Förslag till beslut

Utbildningsförvaltningen föreslår att utbildningsnämnden beslutar att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det till kommunstyrelsen som svar på remissen. Med anledning av remisstiden föreslås beslutet justeras omedelbart.

Lena Holmdahl

Utbildningsdirektör

Utbildningsförvaltningen

Avdelningschef

Utbildningsförvaltningen

Bilagor

Motion av Karin Ernlund (C) om att införa ett digitaliseringsutskott.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Lena Holmdahl, Utbildningsdirektör	2023-04-19